

Børnehuset Højstengård

Udviklings- og læringsmiljø

Børne- og familiesyn:

Inklusionsarbejdet:

Identitet:

Barnets særegne identitet, en række færdigheder og egenskaber fortæller os hvilket barn og individ vi står overfor.

Vi ser det enkelte barn som et enkeltstående menneske, og ser det som vores opgave at inkludere det i børnegruppen.

Nærvær:

Det kræver nærværende voksne, der er til stede og opmærksomme på barnets signaler, for at give barnet den tryghed, barnet skal opleve og føle for at kunne deltage i fællesskabet.

Kommunikation:

Det er en grundlæggende færdighed at være i stand til at kommunikerer, at være et socialt menneske.

Kommunikation er en forudsætning for at tilhøre et fællesskab og understøtter inklusion af alle børn i Højstengård.

Læring:

Barnet lærer i samspil med andre børn og voksne, og vi bruger legen som redskab, idet barnet i børnefællesskaberne og i relationen barn voksen, udvikler sociale kompetencer. Kompetencer der understøtter barnets evner og færdigheder.

Samarbejde:

Samarbejde er at kunne indgå i relationer og deltage i aktiviteter, og sammenspil med andre børn og voksne.

Interaktion:

I en gruppe vil hvert individ påvirke hinanden med deres handlinger. Man påvirker f.eks. via kommunikation og samarbejde, og interaktionen mellem en gruppes medlemmer, vil være kendetegnende for gruppen. Identiteten bliver bekræftet i gruppen:

Omsorg:

Omsorg udøves og modtages. Omsorg sker i interaktion mellem 2 individer, oftest voksen til barn.

Idet de voksne udviser omsorg, lærer barnet at drage omsorg for sig selv og andre børn.

Narrativ:

Narrativ betyder fortælling, og vi bruger narrativer når vi vil forklare, beskrive og forstå os selv og vores omverden. Narrativer spiller en central rolle for vores måde at tænke, forstå, kommunikere og lære på, og er dermed central i sammenspillet imellem børn og voksne, og børnene indbyrdes i Børnehuset.

Institutionens arbejde med at bryde den negative sociale arv:

Vi er opmærksomme på de strukturelle barrierer, der kan være i forhold til børnenes opvækst, derfor arbejder vi ud fra et helhedssyn på barnet. Vi er opmærksomme på at al forandring og udvikling sker i sammenspil, med det socioøkonomiske miljø barnet bevæger sig i, og ser forældrene som medspillere i denne proces.

Institutionens forældresamarbejde og – inddragelse:

Forældrene inddrages så hurtigt som muligt vedr. løsninger, hvis barnet har særlige problemer, der skal handles på i forhold til barnets trivsel og generelle udvikling i hverdagen. Vi forventer derfor at forældrene samarbejder med det pædagogiske personale i forhold til at understøtte deres barns trivsel og udvikling, samt de udviklingsstiltag, der iværksættes for deres barn.

Vi prioriterer det daglige samarbejde omkring barnet højt, og alle forældre tilbydes løbende trivselssamtaler, hvor barnets generelle udvikling gennemgås.

Særlige tilbud:

Børnehuset Højstengård samarbejder med PPR (pædagogisk/psykologisk-rådgivning) om børn der i en periode kan være i en situation, hvor der er sårbare f.eks. på grund af skilsmisse, sprogvanskeligheder, manglende trivsel eller andre vanskeligheder og sociale problemer.

Vi er desuden forpligtigede til at udarbejde underretninger, med afsæt i Brøndby kommunes beredskabsplan hvis vi bliver bekymret for et barns udvikling eller sundhed.

Hvis vi vurderer at et barn har brug for særlig støtte, er der mulighed for at søge om ekstratimer, med afsæt i en udarbejdet handleplaner der tilgodeser barnets udvikling og trivsel.

Institutionens pædagogiske værdier og principper:

Højstengårds overordnede værdier er:

- Omsorg
- Respekt
- Fællesskab
- Faglighed

Omsorg :

- At barnet trives fysisk og psykisk
- At barnet føler sig set og værdsat i hverdagen

- At barnet er trygt og at hverdagen er genkendelig og forudsigelig
- At børnene udviser omsorg for hinanden og respekterer hinanden.

Faglighed:

- At kunne begrunde og formidle tilegnet viden
- At kunne reflektere og videre udvikle over det pædagogiske arbejde, og de fastsatte mål for børnegrupperne
- At kunne vejlede og rådgive forældrene

Respekt:

- Vi anerkender hinandens arbejde, og vi behandler hinanden ordentligt.
- Vi respekterer det enkelte barns udvikling og forskellighed.
- Vi udviser respekt for omgivelserne, inde og ude
- Vi har en god omgangstone

Fællesskab:

- Vi tilrettelægger læringsmiljøer ude og inde, der understøtter det enkelte barns mulighed for at være en del af et børnefællesskab.
- At børnene udvikler selvværd og lærer at socialisere sig i en positiv atmosfære.
- At det enkelte barn trives og har gode relationer til personalet og i børnegruppen.
- At personalet støtter og opmuntrer børnene i ved opstart og ved overflytning fra vuggestue til børnehave, så de hurtigt danner nye relationer og får gode venner i

Egne projekter:

Inklusion:

For at skabe retning og minimere årsagen til at børn kan komme i udsatte positioner af forskellige årsager, er børn et fast pkt. på vores stue og personalemøder.

Vi anvender aktivt de metoder som institutionens inklusions ansvarlige og aktionslæringspædagog er uddannet i for at understøtte det enkelte barns udvikling og trivsel, samt børnefællesskaberne.

Personalegruppen er blevet introduceret til SIP analysen, som er et arbejds og analyse redskab, der belyser det pædagogiske personales tilgang til barnets udfordringer.

Tilgange der er med til at understøtte barnets handlemuligheder i hverdagen, idet personalet skal tilrettelægge lærings og deltagelsesrum for barnet, ved at analysere egen relation til barnet

Aktionslæring:

Aktionslæring er en metode der kan være med til at udvikle den pædagogiske praksis ved at fokusere på, eksperimentere og reflektere over konkrete situationer i hverdagen.

Formålet er at udvikle den pædagogiske praksis, for at understøtte børnenes læringsmiljøer og deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne.

Velkomstpjece:

Vi har udarbejdet en ny velkomstpjece med diverse praktiske oplysninger, og med introduktion til institutionens pædagogik.

Pjecen uddeles til alle forældre, når deres barn starter i institutionen.

Søvnpolitik:

Vi har udarbejdet en søvnpolitik der tilgodeser barnets behov for søvn og hvile i hverdagen. Som hovedregel vækker vi ikke børn af deres middagssøvn, og vi er opmærksomme på barnets behov for søvn i løbet af dagen. F.eks. babyer, der har brug for at sove flere gange i løbet af dagen.

Politikken er udarbejdet med afsæt i den forskning der er på området, og som tilgodeser barnets udvikling og trivsel.

Kost og måltidspolitik:

Institutionen tilbyder den kommunale frokostordning og maden tilberedes med afsæt i de 10 officielle kostråd, samt Brøndby kommunes mad og måltidspolitik.

Vi serverer varm mad to gange om ugen, og rugbrød med gnavegrønt 3 gange om ugen. Børnene tilbydes vand og mælk til maden.

Vi har lige ansat en uddannet ernæringsassistent, og der er oprettet en kostgruppe i institutionen, der i samarbejde med forældrebestyrelsen skal udarbejde og reviderer den nuværende kostpolitik.

Kostpolitik ved særlige lejligheder:

Fødselsdage:

Dit barn er velkommen til at dele frugt, hjemmebagt kage eller boller ud.

Slikposer, sodavand og kagemænd med slik uddeles ikke.

Hvis I vælger at invitere jeres barns stue hjem til fødselsdag, gælder de samme regler.

Hygiejne og sygdomsforebyggelse:

For at minimere sygdom og smittespredning blandt personalet og børnene i institutionen, er der sat desinfektions holdere op inde i huset og ude på legepladsen, og vi opfordrer til at I desinficerer jeres hænder, når I træder ind i hovedhuset for at aflevere og hente jeres barn.

Vi forventer desuden at I har hjulpet jeres barn med at vaske hænder, inden I træder ind på stuen og afleverer jeres barn.

I får udleveret en sygdomspjece med vægt på smittespredning og hvilke forventninger vi har til jer, når jeres barn bliver sygt, når jeres barn starter.

Vi har hvert år et lovpligtigt møde med den kommunale sundhedspleje vedr. hygiejne og sundhed, og følger deres anvisninger.

Bondegårdstur:

Vi er på bondegårdstur 1 gang om året, enten forår eller efterår. Turen er for hele børnehaven og de største vuggestuebørn.

Børnehaven er i Ishøj Teater 1 gang om året og se en juleforestilling.

Sociale arrangementer:

Vi holder sommer fest for alle indskrevne børn, søskende og forældre i juni mdr. i institutionen. Festen holdes som en "Picnic" hvor alle familier selv har mad med. Desuden er der lidt underholdning med børnene, og vi har kagekonkurrence og laver snobrød på vores bålplads

Til jul holder vi juletræs fest i institutionen for alle indskrevne børn søskende og forældre. hvor vi serverer gløgg og æbleskiver, og der vil være mulighed for at klippe julepynt og lave jule dekorationer. Som afslutning på festen er der Luciaoptog ude på vores gårdsplads.

Forældremøder:

Vi holder tre forældremøder årligt, hvoraf det ene kun er for de kommende skolebørn. Ved forældremødet i foråret er der valg til bestyrelsen og der er stueforældremøde eller evt. foredrag ved en oplægsholder.

Efterårs forældremødet er i 2017 med fællesspisning for alle forældre, og et kort oplæg om Brøndby Kommunes mad og måltidspolitik, og er mere et socialt arrangement end et reelt forældremøde.

Forældremødet for de kommende skolebørn er også med fællesspisning, og børnene er med til at lave maden til deres forældre. Personalet holder desuden et kort oplæg om det pædagogiske arbejde i storbørnsgruppen, men mødet er mere tænkt som et socialt arrangement, hvor forældrene på tværs af stuerne lærer hinanden og hinandens børn at kende.

Forældrebestyrelse:

Via forældrebestyrelsen har I mulighed for at få indflydelse på jeres barns dagligdag, med afsæt i institutionens overordnede værdier og principper, og indenfor de mål og rammer der er fastsat af kommunalbestyrelsen.

Der er valg til forældrebestyrelsen på forældremødet i maj mdr.

Forældrebestyrelsen er sammensat af 3-7 forældrerepræsentanter og 2 medarbejderrepræsentanter.

Forældrerepræsentanterne vælges for en 2 årig periode, og hvert andet år er bestyrelsen på valg. Bestyrelsen konstituerer sig på det første møde efter valget.

Vi afholder 5 møder om året af tre timers varighed og desuden er forældrebestyrelsen med til at afvikle jule og sommerfest. I alt er der afsat 20 timer til forældrebestyrelsesarbejde.

Bestyrelsen inddrages i nye beslutninger, der vedrører dagligdagen i institutionen.

Der er dermed mulighed for at tilkendegive meninger og holdninger til nye tiltag som ledelsen kan tage med tilbage og drøfte med personalet efter forældrebestyrelses møder.

Det kan f.eks. være:

- Ønske om tidspunkt/udformning af julefest
- Kostpolitik, herunder fødselsdage på stuerne (og hvad man må medbringer)
- Hygiejne politik (hvordan sikrer vi, at børnene har mindsk risiko for sygdom både hjemme og i institutionen)
- Økonomi i institutionen (orientering om, hvad der bliver brugt af midler til drift, mad, legetøj, ture mm).
- Ansættelse af personale (deltager i samtaler mm)

Bedsteforældredag:

1 gang om året inviterer vi alle indskrevne børns bedsteforældre til at komme på besøg i institutionen.

Vi holder "Blomstens dag" som kort fortalt går ud på at bedsteforældre og barnebarn/børn i fællesskab er med til at tilplante krukke og plantekasser med blomster og diverse planter. Planterne medbringes til gengæld giver institutionen kaffe og kage.

Kompetenceudvikling:

De overordnede retningslinjer i forhold til kompetenceudvikling, er at opkvalificere personalegruppens samlede evne til at løse de opgaver der er politisk besluttede, samt at imødegå krav og forventninger set ud fra borgerens synspunkt, samt at understøtte institutionens egen pædagogiske faglighed.

I 2016 holdt pædagogisk konsulent Rikke Sværke oplæg om børns læring og kvalitet i dagtilbud på en P-lørdag. Oplægget var overordnet tænkt som et samlet kompetenceløft for hele personalegruppen, for at understøtte det fremadrettede pædagogiske arbejde i institutionen.

Desuden har Christina Welsien som er udviklings konsulent, understøttet personalegruppens arbejde med at implementere "Evas tegn på læring" som er et redskab personalegruppen bruger, når de udarbejder læringsmål, tilrettelægger aktiviteter og temaer for børnegrupperne i hele institutionen.

For at opkvalificere personalet i vuggestuen, har der været afholdt foredrag om implementering af Mini Læseleg som er en metode der understøtter det daglige sproglige arbejde. 2 medarbejder har været på Krible krable kursus for at få viden og inspiration til at arbejde tematiseret med læreplanstemaet Naturen og naturfænomener, som er tema 5 i de pædagogiske læreplaner.

Desuden har Brøndby kommune udbudt uddannelse vedr., aktionslæring, inklusion, sprog og ledelse, og det pædagogiske personale har gennemført uddannelsesforløbene.

Ligeledes har socialrådgiver Linda Sand holdt et oplæg om Brøndby Kommunes Beredskabsplan, for på den ene side at skærpe institutionens medarbejderes blik på børn og familier i udsatte positioner, og for at understøtte, det fremadrettede forebyggende arbejde.

Lederværksted:

BKI har tilrettelagt et ledelsesforløb med Hans Ole Henriksen som er opstartet i 2017 og som afsluttes i 2018.

Overordnet er formålet at samtlige ledere tilegner sig forskningsbaseret viden og kompetencer, der kan styrke børns trivsel, læring og udvikling

I forløbet har der bla. været fokus på pædagogiske teorier om børns læring, barnesyn, sprogtilegnelse, udviklingsteorier, de nye læreplaner, børns rettigheder i forhold til børnekonventionen og opmærksomhedspunkter i forhold til faglighed og faglige standarder i det daglige pædagogiske arbejde.

Det pædagogiske personale deltager i udvalgte undervisningsforløb, for at understøtte ledelsen med at implementere den nye viden.

Storbørnsgruppe:

For kommende skolebørn tilrettelægges et særligt aktivitets forløb i perioden 1.5.17-30.4.18.

Storbørnsgruppen samles hver tirsdag i tidsrummet kl.9.00-12.00 ,og spiser frokost sammen som afslutning på dagens aktivitet.

Aktiviteterne udarbejdes med afsæt i institutionens læringssyn, og de 6 læreplanstemaer, samt strategi for overgangssamarbejdet imellem Dagtilbud og SFO.

Der bliver udarbejdet en portefølje på hvert enkelt barn, som overleveres til SFO og Bh klasse. I porteføljen er der bla tegninger af barnets familie, en sang og et billede af "storbørnsgruppen".

Formålet er at understøtte barnets generelle kompetencer, men især barnets sociale, personlige og sproglige færdighed er der fokus på.

Vi øver bla. børnene i at kunne indgå i en større gruppe, og støtter dem i at danne nye og alderssvarende venskaber i gruppen, børnene lærer at lytte til hinanden og med afsæt i institutionens "Mobbekuffert" taler vi om venskaber, respekt og tolerance.

Vi taler om begreber som over, under og ved siden af, trekanter og firkanter, tal og bogstaver. Vi læser forskellige bøger og øver os i rim og remser.

Vi øver børnene i at modtage kollektive beskeder, samt at klæde sig af og på og holde styr på sien ting.

For at styrke børnenes finmotorik, øver vi i at holde på en blyant, og vi klipper og klistrer. Når vi er på ture lærer børnene om færdsel og færdselsregler.

Projekt for storbørnsgruppen:

I efteråret 2017 har storbørnsgruppen arbejdet tematiseret med et projekt, hvor temaet var natur og insekter, og hvor der var fokus på læring og barnets sociale kompetencer. Projektet blev gennemført i samarbejde med Brøndby Kommunes naturvejleder og var en stor succes.

Interne flytninger og overgange af/for børn:

I samarbejde med forældrebestyrelsen er der udarbejdet et overflytningsbrev, som I modtager 1 mdr. før overflytningen.

I overflytningsbrevet er der praktiske oplysninger, og I får af vide hvordan overflytningen foregår.

Som hovedregel overflyttes børnene fra vuggestue til børnehave når de er 2,8 år, vi følger Brøndby Kommunes retningslinjer på dette område.

Overflytningen foregår gradvist, og barnet deltager i stuens pædagogiske hverdag, sammen med en af stuens pædagoger fra barnets vuggestuegruppe 4 formiddage, forinden overflytningen.

Ligeledes inviteres I til at til at besøge børnehaven sammen med jeres barn, for at hilse på personalet og se stuen.

Overflytningen er med afsæt i barnets ressourcer og tempo, og efter overflytningen er der fortsat mulighed for at jeres barn kan besøge vuggestuen. Ved overflytning tager vi hensyn til børnenes venskaber, men vi vurderer også ud fra en fagprofessionel tilgang om hvor barnet vil trives og udvikle sig bedst. For at understøtte det enkelte barns udvikling bedst muligt, og for at barnet kan indgå i nye og ligeværdige relationer, overflyttes søskende ikke til de samme stuer.

Den pædagogiske læreplan for 2018-2019

Beskrivelse af processen:

Personalet har i fællesskab valgt hvilke overordnede læringsmål, der skal arbejdes med, og har endvidere besluttet at arbejde mere projektorienteret med de forskellige læreplans-temaer, således at flere temaer fra læreplanerne sammentænkes, og for at de enkelte børnegrupperes sammensætning og behov tilgodeses, og for at optimere børnenes læringsmiljøer.

Sociale kompetencer og sprog skal være en del af alle læreplanstemaer, og indgå i alle temaer.

Vi udarbejder halvårige mål og bruger EVAS "Tegn på læring" som arbejdsredskab

Læringssyn:

Vores afsæt er et aktivt læringssyn, der tager afsæt i at børn er kompetente, ligeværdige, ressourcestærke og aktive medspillere i læringsprocesser.

Læring foregår i relationer og opstår gennem barnets aktive deltagelse i leg, tilrettelagte aktiviteter, og i de ven og fællesskaber barnet bevæger sig i.

Vi tilrettelægger læringsmiljøer der understøtter barnets udvikling, med udgangspunkt i børnegruppernes behov og interesser, idet vi tager ansvar for barnets læring og for barnets pædagogiske hverdag.

Igennem leg, tilrettelagte og spontane aktiviteter, igennem ven og fællesskaber foregår der medlæring, og barnet tilegner sig viden om sig selv og sin omverden i disse læringsprocesser.

Læringsmiljø:

Vi arbejder inkluderende og med afsæt i barnets nærmeste udviklingszone, og har fokus på barnets almene dannelse.

Børnene skal lære at omgås andre mennesker på en social og hensigtsmæssig måde, så de får kompetencer til at deltage og færdes i et demokratisk samfund og personalet er rollemodeller.

Tonen blandt børn og voksne er god, og børnene bliver vejledt i og opdraget til at kunne handle ud fra egne og andres behov. Vi opfatter det som en del af et lærende miljø, at børnene er medbestemmende på de valg, der blandt andet omhandler dem selv.

Børnene skal med tiden kunne tage ansvar for eget liv, uddannelse etc. og den proces starter i Højstengård.

Legen er central i et godt børneliv, og her i huset vægtes det højt. For at understøtte vores læringssyn og vores læringsmiljø har vi udarbejdet et kvalitets kodes som hele personalegruppen er forpligtigede til at arbejde ud fra.

Fysiske forhold:

Institutionen er gammel og nedslidt, men ud fra de muligheder der er til stede, optimerer vi de rum børnene færdes i.

I børnehaven er der opsat støjreducerende opslagstavler, og der er indkøbt nye borde med støjreducerende bordflader.

Vi har ryddet op i vores liggehal, på alle toiletter og på stuerne, og der er indkøbt nye krybber, og ligeledes er der blevet gjort hovedrent.

I et gammelt værksted i børnehaven, er der blevet indrettet et læseværksted, som dels bruges af institutionens sprogvejleder, men som børnene også kan benytte i løbet af dagen til leg og fordybelse.

Der er indkøbt legetøj til vores alrum, og vi er så småt i gang med at indrette rummet så det kan blive brugt og inddraget til diverse aktiviteter i løbet af dagen.

I 2018 indkøbes der nye borde og stole til vuggestuen, og afhængig af vores budget reoler m.m. til stuerne.

For at understøtte processen i forhold til indretning, optimering af børnenes læringsmiljøer, har vi på vores personaledag udarbejdet et kvalitets kodex som personalegruppen er forpligtigede til at arbejde ud fra.

Som inspiration til denne proces, havde vi læst en artikel fra EVA om brug af det fysiske rum ude og inde.

Læringskodex:

Vi indretter stuerne og fællesarealerne med afsæt i børnegruppernes behov og sammensætning med fokus på børnenes mulighed for fordybelse, tilgængelig og overskuelighed, for at understøtte børnenes kognitive udvikling og for at understøtte leg i små grupper.

Tema 1 - Alsidig personlig udvikling

Læringsmål:

At børnene får mere medindflydelse og medbestemmelse i hverdagen, vi følger børnenes spor

Tegn på læring:

For vuggestuen:

At barnet giver udtryk for sin vilje og sine følelser, verbalt og nonverbalt

For børnehaven:

At børnene oplever at blive hørt

At børnene bliver medinddraget i beslutninger f.eks. i forhold til indkøb af legetøj og valg af aktiviteter.

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor der er plads til at børnene kan vælge selv.

Vi er opmærksomme på børnenes interesser, og forsøger at arbejde i overensstemmelse med dette.

De voksne afstemmer deres krav og forventninger i forhold til børnenes alder.

At barnet får medindflydelse på aktiviteter.

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Praksisfortællinger og fotodokumentation.

Logbog

Tema 2 - Sociale kompetencer

Læringsmål:

At børnene danner, udvikler venskaber, relationer og gensidig respekt.

Tegn på læring:

For vuggestuen:

At børnene henvender sig til hinanden på eget initiativ.

At børnene udviser omsorg for hinanden.

At børnene

For børnehaven:

At børnene har gode legerelationer

At børnene kan lege med et eller flere børn i en periode uden voksenstøtte

At børnene udviser omsorg for hinanden f.eks. ved at trøste hinanden ,eller hente hjælp hos en voksen

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Personalet er rollemodeller og lærer børnene at sige til og fra f.eks. ved at hjælpe dem ind i lege og lære dem at sige stop.

Personalet inddeler børnene i relations grupper

Børnene har en omsorgsven

Personalet understøtter børnenes venskaber og leg

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Via observationer og iagttagelser.

Logbog

Tema 3 - Sproglig udvikling

Beskrivelse af Institutionens sprogstrategi:

Der er 2 sprogvejledere i Højstensgård, og overordnet følger vi de retningslinjer der er udarbejdet af Brøndby Kommune, i forhold til sprogscreeninger og forebyggende sprogindsatser.

Derudover er begge sprogvejledere forpligtigede til at videns dele og implementere sprogstrategier, råde og vejlede deres kollegaer, samt forældre i forhold til tilrettelæggelse af sprogunderstøttende aktiviteter i institutionen og hjemmet.

For at understøtte børnenes sprogtiltagelse, skal personalet lære metoden ”turtagning” som er et redskab, der er med til at øge dialogen imellem barn voksen, og som derved er med til at øge barnets ordforråd og sprogforståelse.

Ledelsesmæssigt er det besluttet, at sprogvejlederne har kompetence til at beslutte og udarbejde temaer og fokus ord for alle børnegrupperne, med henblik på at øge børnenes ordforråd og sprogforståelse.

Desuden skal sprog sammentænkes i alle aktiviteter og der skal udarbejdes fokusord, når personalet udarbejder læringsmål for børnegrupperne, med afsæt i læreplanerne.

For vuggestuen:

Overordnet arbejder vuggestuen med Mini Læseleg, som er et pædagogisk redskab, der understøtter børnenes sproglige udvikling. Børn der har brug for særlig støtte tilbydes Mini Læseleg i mindre grupper 2 gange om ugen.

Derudover afholdes der samling dagligt, hvor barnets sproglige udvikling er i fokus.

For børnehaven:

Børnehaven arbejder med dialogisk læsning, og der tilrettelægges sprogforløb for de børn, der har særlige udfordringer med afsæt i sprogscreeningern.

Læringsmål:

At alle børn udvikler et alderssvarende sprog, med stor sprogforståelse og kendskab til mange ord og begreber.

Tegn på læring:

For vuggestuen:

At barnet udvikler sit impressive og ekspressive sprog og opnår færdigheder, så de kan danne sætninger og gå i dialog med sin omverden.

For børnehaven:

At børnene tilegner sig et nuanceret sprog og bruger det aktivt

At børnene er nysgerrige og deltagende ved dialogisk læring

At børnene spørger nysgerrigt ind når de præsenteres for nye ord

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Personalet er opmærksomme på deres position og er rollemodeller for børnene, og sætter ord på deres handlinger.

Personalet er opmærksomme på at indgå i dialog med børnene, og opmuntrer børnene til at indgå i ligeværdige samtaler med turtagning som metode.

Vi bruger Minilæseleg og dialogisk læsning som metoder, og læser rim og remser.

Vi bruger sprogkufferter med konkrete

Vi holder samlinger hvor vi synger og spiller musik

Vi visualiserer vores fokusord og vi stiller åbne og undrende spørgsmål

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Via billeder, plancher og målkort

Udfaldet og udviklingen af sprogscreeningerne fra de 3 til 5 årige.

Vi udarbejder TRAS.

Logbog

Tema 4 - Krop og bevægelse

Læringsmål:

At børnene får erfaringer med og viden om krop og bevægelse

Tegn på læring:

For vuggestuen:

Når børnene udviser mestring i forhold til at bruge kroppen

Når børnene udviser interesse og glæde for bevægelse.

For børnehaven:

At børnene udfordrer sig motorisk i hverdagen

At børnene kan benævne deres egne kropsdele

At børnene viser glæde ved fysisk aktivitet

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Vi tilrettelægger rytmik forløb

Vi spiller musik og danser

Børnene øver sig at kravle op på puslebordet, op på stole etc

At børnene udfordres motorisk i hverdagen

At børnene opnår kropsbevidsthed

At børnene kan benævne deres kropsdele

At børnene udviser glæde ved fysisk aktivitet

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Foto, video og plancher.

Logbog

Tema 5 - Naturen og naturfænomener

Læringsmål:

At børnene får kendskab til natur og dyreliv.

Tegn på læring:

For vuggestuen:

At børnene lærer og husker hvor insekter, biller og andre smådyr har deres levesteder.

At børnene bruger blade, grene snegle m.m. med afsæt i årstiderne, som en del af deres leg.

For Bh:

Børnene får kendskab til naturen, dyr og insekter

Børnene bruger blade, grene, snegle m.m. med afsæt i årstiderne, som en del af deres leg

Børnene kender til årstiderne, og hvad der kendetegner årstiderne

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Personalet er rollemønstre, og lærer børnene om naturen på ture i skoven, vi inddrager vores legeplads i forhold til natur og dyreliv, og er ude i al slags vejr. Vi taler om de insekter og smådyr vi finder, både i skoven og på vores legeplads.

Vi bruger naturen til ture ud af huset

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Logbog, plancher, og foto, børnenes egne udtryk

Tema 6 - Kulturelle udtryksformer og værdier

Læringsmål:

At børnene får viden om egen og andres kulturer og traditioner.

Tegn på læring:

For vuggestuen:

At børnene udviser genkendelighed i forhold til fødselsdag, jul, påske m.m.

At børnene udtrykker glæde ved kreativ udfoldelse

For bh:

At børnene får en viden og en bevidsthed om den kultur, vi vælger at fokusere på.

At børnene udviser genkendelighed når de deltager i de forskellige traditionelle aktiviteter.

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

Børnene deltager og lærer om dansk kultur traditioner.

Vi bruger kreative tilgange når vi laver projekter og kulturer.

Børnene får mulighed for at klippe, klistre, male og modellere.

Vi ser hvilke børn vi har fra andre kulturer, og tematiserer vores arbejde i forhold til forskellige nationaliteter.

Vi arbejder med de forskellige danske, traditioner der er i løbet af året

Sådan dokumenterer vi læringsmålet:

Via foto, logbog, børnenes egne udtryk

Evaluering af den pædagogiske læreplan 2016-2017

Læringsmålet for tema 1:

At børnene lærer at mestre, samt at blive selvhjulpne

Evaluering af læringsmålet:

Vuggestuen:

Solstrålerne:

At børnene i højt grad viser interesse til at samarbejde med den voksen.

At børnene i forbindelse til deres alder og nærmeste udviklingszone øver sig /lærer at mestre at holde bestikket i spise situationer.

At børnene spørger selv til at få lov til at smøre på brødet. og spørger efter hvis der mangler bestik på bordet.

At de større børn er blevet bedre til at hjælpe de yngre børn i garderobe situationer.

At børnene er blevet motiveret til at tage tøj af og på/ de yngste afspejler sig i de større børn og bruger dem som rollemodel.

At børnene bliver imødekommet anerkendende fra den voksens side ift. barnets behovs udsættelse / hermed ihærdighed.

Den vejledende voksen understøtter barnet i at sætte ord på følelse / italesætte behov og tanker, på den måde bliver barnet set, hørt og forstået.

Hvad har vi lært af forløbet?

At god planlægning og en åbnet kommunikation med sine afdelings kolleger gavner børnekulturen i vuggestuen og dermed opfyldelse af temaets målformuleringer. Tabulex er et super god redskab til at dokumentere de forskellige pædagogiske forløb over for forældrene.

Hvad tager vi med os fremover?

Masser af gode erfaringer og pædagogiske refleksioner.

Krummerne:

Vi havde fokus på selvhjulpnehed og mestring:

Vi satte tid af til at børnene kunne øve sig i at gøre tingene selv. Det var den primære pædagogiske aktivitet.

Ved måltiderne øvede børnene sig i at spise selv øse mad og hælde mælk op, og børnene var med til at dække bord og rydde op efter sig.

Børnene blev bedre til at tage tøj af og på. Børnene lærte rutiner vedr. håndvask og toiletbesøg, og flere blev interesserede i at sidde på toilet..

For at lære børnene at udsætte egne behov, italesatte vi at børnene måtte vente på hinanden og hvorfor. Vi opfordrede børnene til at hjælpe hinanden, når de havde svært ved at udsætte egne behov.

Børnene er blevet mere selvstændige og derved mere selvsikre og hjælpsomme overfor hinanden.

For børnehaven:

Troldene:

Vi havde valgt at have fokus skulle være på toiletbesøg/håndvask, bordskik etc., men idet vi allerede havde fokus på dette i vores daglige rutiner, valgte vi at udvide læringsmål til også at indeholde

- følelser
- hvem er jeg, da vi oplevede at det kunne være gavnligt for vores børnegruppe.

Alferne:

Oprindeligt skulle vi arbejde med at børn mestre at blive selvhjulpne. Vi valgte i stedet at arbejde med konflikthåndtering ud fra børnegruppens sammensætning og behov.

Vores vurdering på vores mål er at flere og flere børn er begyndt at sige fra/stop i stedet for at blive korporlige.

De er blevet bedre til at henvende sig til en voksen hvis de føler de har brug for hjælp.

De er blevet bedre til at spørge om at være med i legen, og får for det meste ja.

Børnene er blevet bedre til at trøste hinanden, og genkender de forskellige udtryksformer.

Vi har generelt færre konflikter i børnegruppen.

Børnene er blevet bedre til at sætte ord på ønsker og behov.

Børnegruppen er blevet mere empatiske.

Læringsmål for tema 2:

At børnene danner og udvikler venskaber og relationer

Evaluering af læringsmålet:

For vuggestuen:

Solstrålerne:

Behovsudsættelse/ ihærdighed er et konstant pædagogiske dannelses begreb der hele tiden skal reflekteres over og det kan være svært at evaluere på, da børnene konstant rykker deres grænser for at behovsudsætte for vores ældste i gruppen. De har lært at der italesættes, når der opstår konflikter.

Børnene selv tager aktivt del og hvis ikke hjælpes barnet af en voksen med at sætte ord på følelser – skub og bid er i perioden blevet kraftigt reduceret.

Via video dokumentation kan vi konkludere at størstedelen af vores børn lærte at bruge stop tegnet i situationer hvor der skulle siges fra.

Yderligere var vores omsorgsven (ældre kompetent barn der tager sig af et yngre barn) en succes'. For eks. Da børnene var ud i garderoben aktivt hjalp hinanden med af og påklædning. På stuen gave det sig til udtryk ved at trøste og støtte børn der var kede af det. Hvad har vi lært og tager med os?

Stoptegnet er absolut blevet godt modtaget, så det vil vi fremadrettet implementere i den daglige praksis.

Omsorgsvenner er som udgangspunkt en god ide, men er afhængig af børnesammensætningen.

Relationsgrupper arbejder vi videre med, da den pæd. indsats bliver mere målrettet jo færre børn, jo mere fordybelse tættere relation.

Krummerne:

Vi valgte at have fokus på de voksnes rolle i fht. Børnenes udvikling, det vil sige de voksne som rollemodeller.

Vi havde på daværende tidspunkt en børnegruppe bestående af 10 2 årige drenge. Gruppen var meget homogen, som legede godt med hinanden på kryds og tværs. Vi ønskede at stimulere denne udvikling yderligere, og derfor valgte vi at arbejde med de voksnes tilgang til børnene, med fokus på børneperspektivet.

Vi havde i hele perioden større fokus på børnenes intentioner, og vi arbejdede med vores

egen tilgang i forhold til sprog, anerkendelse, kropssprog etc. Vi fik udarbejdet iagttagelser og praksisfortællinger af børnene. Vi oplevede at børnene blev mere omsorgsfulde og hjælpsomme overfor hinanden. Dette styrkede deres indbyrdes venskaber.

For bh:

Troldene:

Vi oplevede at efter at have fokus på at inddele børn i grupper og rum op, gav bedre lege-relationer og ro til fordybelse.

Fremadrettede ser vi det som gavnligt forsat at arbejde med opdeling af børn og rum. Og om muligt endnu mere evt. afgrænsning for at skabe legezoner – hvor børn med og uden voksne kan lege uforstyrrede.

Vi oplever at vi via overstående metode har opfyldt de mål vi havde sat.

Vi ser stadig i perioder, alt efter børnenes udvikling og sammensætning at der kan være børn der ikke har en fast bedste ven – og det vil vi have løbende fokus på.

Vi arbejder dagligt med at børnene yder omsorg for hinanden og de ældre hjælper de yngre (eks. Tøj) i trafikken mm. Det ser vi de bliver bedre og bedre til og det vil vi fortsætte med – og måske udvide dette arbejde.

Alferne:

Vi arbejdede med at børnene skulle danne og udvikle venskaber og relationer, specifikt med hensyn på børn i udsat position.

Børnene fik skabt gode legerelationer og venskaber.

Et par af børnene havde/fik en kasse med blandet legetøj. Den kasse tog de, når de havde brug for at trække sig tilbage fra børnegruppen.

Det udsatte barn fik hjælp til at igangsætte lege, som tiltrak de andre børn.

Børnene blev gode til at kontakte de voksne, når de ikke selv mestrede situationen.

For at opsummere forløbet kan vi konkludere at det er vigtigt at vi er opmærksomme på at børnene har brug for at trække sig fra gruppen.

Det kan være nødvendigt at voksne igangsætter lege, for at inkludere fællesskabet.

Læringsmål for tema 3:

At alle børn udvikler et alderssvarende sprog.

Evaluering af læringsmålet:

Vuggestuen:

Vuggestue børnene fik meget gavn af det visuelle materiel der blev præsenteret under vuggestue projektet” leg og læring” vi erfarede at de ældste børn var gode til at udpege og genkende nogle af de målkort som de blev introduceret til morgensamling. Børnene brugte ordene aktivt i perioden, til gengæld var de abstrakte ord for svært for dem at producere og tage til sig.

Vi havde i hele perioden større fokus på børnenes aktiv deltagelse og intentioner. Vi arbejdede med vores egen tilgang til børnene (sprog, anerkendelse, kropssprog osv.) Vi fik både lavet iagttagelser og praksisfortællinger af børnene. Vi oplevede at børnene blev mere omsorgsfulde og hjælpsomme overfor hinanden. Børnene særligt de ældste var gode til at støtte de yngre børn og brugte aktivt det nonverbale sprog.

Bh:

Trolde:

I hvert tema er der arbejdet med fokus-ord. Det bliver bedre og bedre for hver gang. Vi bliver mere konkrete og børnene er blevet bedre til at tilegne sig fokusordene.

Alfer:

Vi har brugt sproget i det daglige pædagogiske arbejde ved at stille hv-spørgsmål når vi skal have en samtale i gang med børnene. Når børnene taler med os, fokuserer vi på at

de er tydelige i deres sprog, ligesom vi er tydelige når vi forklarer eller taler med dem, vi venter lyttende på hvad det er de vil sige.

Vi har samtaler med børnene, i forskellige aktiviteter.

Fremadrettet skal vi blive bedre til at udarbejde fokusord, når vi udarbejder læringsmål for børnegrupperne.

Læringsmål for tema 4:

At barnet lærer sin krop at kende igennem øget kropsbevidsthed.

At barnet kan benævne sine kropsdele.

Evaluering af læringsmålet:

For vuggestuen:

Solstrålerne:

Vi kan konstatere at vores rytmik, morgensamling samt læseleg har haft stor indflydelse på børnenes tilegnelse af sproglig benævnelse samt metakommunikation ift. at sætte ord på kroppens dele. Selvhjulpenshed i forbindelse med måltider kan vi konstatere at vi " satte baren for højt"

ift. Brug af knive ved smør selv var det er succes. Gafflen bliver aktivt brugt af alle børn og de spørger efter gafflen, men kniven bliver brugt til at slikke på, hvorefter den atter bliver stukket retur i pålægs skålene.

Børnene har modtaget opfordringer med selv at øve sig i at kravle op og ned fra stole /krybber /puslebord. De kan i stigende grad fra tidlig alder, selv kravle op og ned. Hermed følger der en stigende stolthed og kunnen ift. større selvhjulpenshed, dette kan dokumenteres igennem vores praksisfortællinger.

Krummerne:

Overordnet set blev alle børn motorisk udfordret, og stimuleret i perioden.

I oktober havde vi fokus på grov motorik, og vi kunne iagttage at børnene blev bedre til at kravle op på stole, pusleborde, krybber etc.

De kom oftere på ture i skoven.

I november havde vi fokus på finmotorik, og vi havde planlagt et fast forløb, men måtte afvige fra det på grund af forskellige omstændigheder. Vi havde i hele perioden et øget fokus på den finmotoriske udvikling, og arbejde med det hver gang vi havde mulighed for dette.

Bh:

Trolde:

Vi oplever vi til dels har opnået målene i større eller mindre grad.

Ikke så fokuseret i den udvalgte periode, men i løbet af de sidste år.

- Men vi gennemførte vores OL uge
- Ugentlig gymnastik
- Lidt fokus på sund og usund mad
- Rytmik i perioder
- Bevægelse, lege tilfældigt på legepladsen og til samlinger

Så ikke som planlagt, og det kunne sagtens have været mere fordybet, men tros omstændighederne – gennemført i andre sammenhæng året igennem.

Alfer:

Vi arbejdede med at børnene skulle blive mere kropsbevidst og lærer at bruge deres krop. Vi arbejdede med bevægelse, havde fredagsgymnastik, dans, løb i skoven og sanglege med benævnelse af kropsdelene.

Børnene efterspørger nu selv musik og dans, ude leg og de kendte sanglege. En del motoriksvage børn er desuden blevet bedre grov motoriske

Vi kan konkludere at musik og bevægelse giver en positiv tilgang til børnenes relationer.

Læringsmål for tema 5:

At børnene får kendskab til natur og dyreliv.

Evaluering af læringsmålet:

Vuggestuen:

Børnene har udvist stor interesse og nysgerrighed i forhold til vores planlagte aktiviteter, og har fået kendskab til de dyr og insekter de er blevet præsenteret for. Vi havde valgt at have fokus på udvalgte dyr og insekter og børnene har vist genkendelse når der blev talt og sunget om de pågældende dyr.

Vores mål har været realistiske, og vi har lært at struktur, og planlægning er med til at fastholde rammerne i forhold til gennemførelse af de planlagte forløb.

BH:

Vi oplevede at børnene var rigtig interesserede i naturen, og det de kunne finde i naturen. Vi gennemførte eksperimenter på legepladsen med vand og vejr, bla. lavede vi vindposer og fandt ud hvilke ting der kunne flyde og hvilke ting der sank til bunds i vores badebassin.

Børnene kan fortælle om vind og vejr og bruger det materiale naturen producerer i deres lege på legepladsen.

Vi gennemførte et planteprojekt fra bord til jord bla. plantede børnene kartofler og bønner i glas, så de fik en forståelse for hvor kartoflerne i butikkerne kom fra.

Læringsmål for tema 6:

At børnene får viden om egen og andres kulturer og traditioner.

Evaluering af læringsmålet:

For vuggestuen:

Begge vuggestue grupper har arbejdet tematiseret med temaet i 2 uger.

Det overordnede tema var bamse og kylling, og børnene er blevet præsenteret for bøger, video højtlesning, har bagt bamseboller og holdt bamsefest.

Børne var meget optaget af projektet og personalet oplevede at fordi det var genkendelige figurer fra deres hverdag, styrkede det deres ræsonering og koncentrations evne. Børne viser f. eks genkendelighed ved flag og fødselsdagsang.

For bh:

Trolde:

Vi har opfyldt målene overordnet gennem hele året.

I vores fokuseret tema periode har vi også i den grad opfyldt målene.

Børnene har været ekstrem optaget at projektet og deltaget glædeligt.

- Form/metode er ændret lidt undervejs – i forhold til omstændigheder i personalegrupper og opgave udførsel
- I forhold til evaluering spørgsmål er målet opnået – og børn fik lært det vi ønskede

Alfer:

Vi valgte at tage temaet eventyr (den grimme ælling) da vi ikke syntes vi var blevet færdige med temaet konflikthåndtering.

Børnene har lært noget om venskab og mobning (fortsættelse af vores tidligere tema).

Vi kan konkludere at projektet har været for voksenstyret, og der har været for få gentagelser (genkendelighed).

Personalet skulle have været bedre forberedt på materialet (bøger, film og dukketeater).

Børnene mistede hurtigt interessen.

Opfølgning:

For at underbygge det fremadrettede pædagogiske arbejde, vil vi fortsat bruge Evas "Tegn på Læring" når vi udarbejder læringsmål for børnegrupperne, og arbejde med at implementere de metoder og redskaber, vi har fået kendskab til via aktionslæring og social inklusion.

For at understøtte både det almindelige, som det udsatte barns sprogtilegnelse, vil der være et skærpet fokus og opmærksomhed på, om personalet i forhold til de udarbejdede læringsmål, udarbejder fokusord og bruger dialogisk læsning som metode. Endvidere vil der være opmærksomhed og fokus på om læringsmiljøet, omkring barnet understøtter denne proces.

Desuden evalueres og omskrives institutionens værdier og principper og evt. vores læreplaner, når lovgivningen vedr. de nye læreplaner er vedtaget.

For fortsat at understøtte institutionens faglige udvikling, bliver relevant viden implementeret fra lederværkstedet i samarbejde med det pædagogiske personale, med henblik på at opnå større faglighed, og få at få et specifikt teoretisk afsæt at arbejde ud fra, for at understøtte børnenes læringsmiljøer.